

Brasil, gol en pròpia porta

Justament al país del futbol, el Mundial podria convertir-se en un fracàs: manifestacions, vagues i tirotejos en comptes de festa. Els ciutadans estan enfadats per culpa de l'elevat cost dels estadis i dels polítics corruptes. A més, pateixen les conseqüències de l'estancament de l'economia.

Les protestes populars contra la gran despesa pública que suposa l'organització del Mundial sovintegen a totes les ciutats que en són seu.

La presidenta de Brasil, Dilma Rousseff és una dona intrèpida. Com a guerrillera, va lluitar contra la dictadura militar. A la capital, Brasília, corre a tota virolla amb la seva moto pels carrers. Només hi ha una cosa que, aparentment, li causa malestar: la visita a un estadi de futbol pel Mundial.

Rousseff havia ajornat en diverses ocasions la cita a Itaqueroão, la nova Arena de São Paulo. Ara, la visita ja no es podia endarrerir més, falta poc per a l'inici del Mundial de futbol, i el 12 de juny es xiularà l'inici del joc

d'obertura contra Croàcia a Itaqueroão. Finalment, el passat diumenge, la presidenta va arribar allà, va ser una actuació inquietant.

La policia va aterrar en un helicòpter al costat de l'estadi buit. No va parlar amb els veïns. Va saludar un grup escolar que hi feia una sortida i va posar per a les fotografies. Llavors va donar la mà a alguns obrers i va tornar a desaparèixer. Els més de cent periodistes van esperar en va unes quantes paraules de la presidenta.

Hauria d'haver inaugurat l'estadi fa uns quants mesos, i també la Fifa

hauria volgut que s'hi fessin partits de prova fa temps. Però l'equipament encara no està enllestit.

Quatre setmanes abans del xiulet inicial del Mundial, els treballadors martellegen i serren les tribunes addicionals, que ha demanat la Fifa. Els bulldozers aplanen la terra vermella davant de l'estadi, el camí des de l'estació de metro més propera s'ha cobert amb posts improvisades. L'Itaqueroão és l'exemple de tot el que converteix aquesta Copa del Món en un dels mundials més caòtics de la història de la Fifa: els costos s'han dis-

parat, han mort tres treballadores per accidents laborals i no s'ha complert cap termini.

Aquesta nova construcció tampoc no hauria estat necessària. São Paulo té el modern estadi Morumbi, que s'hauria pogut reformar sense gaire esforç.

En la festa d'inauguració del Mundial, la presidenta Rouseff seirà a la llotja d'honor del nou estadi. Seria l'ocasió per a una actuació vista arreu del món. Però la presidenta callarà. Tem una xiulada orquestral. I destaca una cosa quasi inimaginable: la gran festa del món podria acabar en un gran

fracàs al país del futbol. Brasil balla al ritme nostàlgic de la Copa del Món.

A Alemanya els fans del futbol es proveeixen de les samarretes de l'equip nacional i discuteixen amb passió sobre el planter provisional de Jogi Löw. Als prestatges dels supermercats, hi ha garlandes d'Alemanya, l'emoció per la festa del futbol creix.

Però els brasilers, que són coneguts a la resta del món pel seu carnaval, tenen poques ganes de celebracions. Just amb el primer xiulet els brasilers faran que tornin vells dimonis. Les notícies estaran determinades per les manifestacions i vagues, problemes amb la infraestructura i la violència.

A les Favelas de Rio, els traficants de drogues i els policies lliuren batalles sagnants, a São Paulo els gàngsters cremen autobusos quasi cada nit.

A Rio, els ciutadans enfadats carregaven dijous contra 400 busos, perquè els conductors feien vaga. A São Paulo, el mateix dia els *sense terra* van blocar el transport, també hi va haver manifestacions a Belém, Florianópolis, Fortaleza i Belo Horizonte. Això és només un tastet de les protestes que estan anunciades durant els partits.

Potser només la selecció brasilera és capaç de salvar l'ambient de crispació. Dimecres passat, l'entrenador Felipe Scolari presentava l'alineació de la Seleçao, un esdeveniment que va ser a Rio talment un acte d'Estat. Si Neymar i companyia guanyen, tal com espera el Govern, els brasilers potser podran ballar i fer festa en lloc de manifestar-se.

Però què passarà si els brasilers perden els quarts de final o la semifinal? Es convertiran els partits en batalles al carrer? Hi haurà una mobilització empenyada que persegueixi els polítics i funcionaris de la Fifa pels carrers?

El Govern vol minimitzar aquests temors. El pessimisme forma part de la manera de ser dels brasilers, declarava el ministre d'Esports Aldo Rebelo dimarts passat als corresponents a Rio, una constatació sorprenent per a un Govern que ven Brasil com un reducte de la felicitat tropical.

El ministre va reaccionar molt crispat a les preguntes crítiques sobre els problemes amb la infraestructura i la seguretat: als Jocs Olímpics a Londres, el seu mòbil no hauria funcionat. A París, durant el Mundial del 1998 hi

va haver avalots. Un cop que rodi la pilota, començarà l'entusiasme.

Però d'on ve aquest sentiment de crisi al país? Fa uns anys, els brasilers eren considerats els primers de la classe dels països emergents, anaven pel camí d'arribar a ser el primer equip en els països industrialitzats. En pocs anys, milions de pobres van ascendir a la classe mitjana, el real va ser, durant un temps, una de les monedes més fortes del món.

L'escalada va ser molt destacada, perquè havia estat el país més gran d'Hispanoamèrica fins a mitjan anys noranta, considerat fins aleshores un cas sense remei. L'economia havia estat vacil·lant durant dècades entre el *boom* i la crisi, els preus havien augmentat i en cinc anys Brasil havia canviat de moneda tres vegades.

Primer, el socialdemòcrata Fernando Henrique Cardoso va reeixir a estabilitzar l'economia amb el "Plano Real", el 1994 va ser elegit president. Però va ser el seu successor qui va fer brillar el país a partir de 2003.

Va ser precisament Lula da Silva, acusat de comunista pels seus opositors, qui va aconseguir acontentar tant rics com pobres. Els inversors veien amb bons ulls els elevats interessos i els pobres es van beneficiar de programes socials. A més, no va haver d'estalviar: els preus de les primeres matèries brasileres i els productes agraris van pujar i l'exportació de la soja, la carn i el mineral de ferro van omplir les caixes amb milers de milions.

Amb el Mundial, Lula volia coronar la seva obra. Havia de ser 64 anys després del Maracanço, quan Brasil va perdre la competició contra Uruguai, que el cinc vegades campió del mundial guanyés el sisè títol. Lula va plorar quan, el 2004, el Mundial va ser adjudicat a Brasil.

I en aquest punt, afloren les preguntes. L'heroi del poble va ser un il·lusionista? L'ascensió de Brasil va ser un castell de cartes? I és que el miracle econòmic de llavors és pur desencís. L'any passat el creixement només va ser del 2,3 %. Als pàrquings de les fàbriques d'automòbils a São Paulo hi ha milers de cotxes nous al runam, i moltes empreses han anunciat retallades en la producció.

I la inflació, l'antic malson dels brasilers, també ha tornat. No hi ha perill

Malgrat que la presidenta Dilma Rousseff –a la foto en visita a una obra del Mundial– vol aparentar normalitat, però la tensa realitat amenaça la tranquil·litat de la màxima competició de futbol.

d'un crac, però els ciutadans afronten un llarg període d'estancament.

Molts gran projectes estatals, que Lula havia empès, no són més que ruïnes al paisatge: terraplens de ferrocarrils sense andanes, canals que acaben al no-res, ponts sense connexió amb els carrers. Es van malgastar milers de milions de reals.

Els mèrits de Lula són inqüestionables: milions de brasilers poden comprar-se per primera vegada cases, cotxes i poden fer vacances a l'estranger. Abans els brasilers de pell fosca només es veien als centres comercials de Rio i São Paulo com a cangurs o vigilants de seguretat. Avui hi passen com a clients entre les botigues. Però la classe mitjana va quedar-se amb un pam de nas en el *boom* econòmic de Lula. Va haver de pagar cada vegada més impostos, però no rebia res a canvi: les escoles i els hospitals s'ensorren. Els cotxes privats obstrueixen els carrers de les ciutats i hi ha menys busos i trens. Dues tercers parts dels pressupostos no estan subjectes a les canalitzacions. Al mateix temps, tornen a pujar els lloguers als barris de classe mitjana de les grans ciutats. En els últims anys, a Rio s'han triplicat parcialment. Els que volen obrir un negoci propi han d'enfrontar-se amb

centenars d'ordenances, sense suborns no hi ha res que funcioni.

Molts brasilers de la classe mitjana es van indignar especialment quan es van adonar que els governants se servien de les arquitectures públiques. Els polítics del Partit dels Treballadors de Lula subornaven els diputats dels partits aliats per tal que el Govern obtingués una majoria en les votacions.

La successora de Lula, Rousseff, havia anunciat en la seva presa de poder fa tres anys que no toleraria cap tipus de corrupció a les seves files. Però ara es veu que, al consorci del petroli Petrobras, el cor del capitalisme estatal brasiler, hi domina el nepotisme. De les seues de les empreses s'haurien enviat milers de milions als Estats Units, i d'allà haurien entrat en caixes negres del partit.

Les últimes setmanes va iniciar-se una comissió d'investigació al Congrés. Fins a les eleccions presidencials a l'octubre, hi havia cada setmana noves revelacions, que posaven en perill la reelecció de Rousseff.

Mai no ha estat gaire carismàtica, però fins ara se l'havia considerat una tecnòcrata competent i una experta en política energètica. Però aquesta bona reputació ara es veu deteriorada. No s'ha descartat encara que durant el

Mundial la llum no s'apagui, Brasil rep més del 80% de l'electricitat a través de centrals hidroelèctriques. Però les reserves ja són quasi buides i els últims mesos ha plogut massa poc.

El descontentament dels ciutadans sobre les seves condicions de vida es barreja amb la ràbia cap a la Fifa, s'han construït nous estadios amb milers de milions d'euros. El que abans era l'alegria del Mundial ara s'ha convertit en ràbia cap al Govern i cap als funcionaris del futbol.

També per aquests motius la tensió podria esclatar durant el Mundial, una tensió que ja es va expressar en protestes el juny passat. També llavors van ser en el futbol. Durant la cerimònia d'obertura de la Copa de Confederacions a Brasília, els fans van increpar la presidenta. Més tard, es va presentar un pla de cinc punts, que preveia una reforma del sistema polític. Quan les manifestacions van disminuir, el projecte va desaparèixer.

“Sense pressió no es mou res”, diu el treballador Zezito Alves, que diumenge passat era al costat de l'estadi Itaquerao a São Paulo, abans de la visita de la presidenta. Juntament amb centenars de gent sense sostre, Zezito Alves ocupa des de fa tres dies un terreny abandonat.

De nit van alçar barraques de plàstic i fusta. Hi ha 2.000 famílies que viuen al campament que han anomenat el “Mundial del poble”. “Nosaltres volem un sostre”, diu Alves. Amb la construcció de l'estadi, els lloguers s'han doblat i molts pobles viuen al carrer. Els ocupants de la terra volien manifestar-se durant la visita de Rousseff, però llavors va arribar una trucada de Presidència. La cap d'Estat els convidava a un diàleg.

Poc després d'arribar, la presidenta va rebre Alves i quatre treballadors per mantenir diàlegs. “Vam fer-li entrega d'una llista amb les nostres demandes, i en uns quants dies hauríem de rebre una resposta”, diu Alves. I si no arriba?

Alves diu: “Llavors hi serem en el partit d'obertura, davant de l'estadi, i farem soroll”.

Jens Glüsing
© Der Spiegel

Traducció de Gemma Repiso